

VÝROČNÍ ZPRÁVA

Mirákl

Centrum hiporehabilitace

2023

Jazyková korektura:

Lucie Skořepová

Grafika:

Antonín Páral

Zpracování:

Jindra Landová, Kateřina Maříková, Jitka Krákorová

Fotografie:

Klára Krátká, Veronika Samková, Lucie Dvořáková,
Jindra Landová, Lucie Veverová a fotoarchivy rodičů

OBSAH

Slovo úvodem	04		
Představení	06		
Základní pojmy	08	Výcvik a výchova psů	19
Hipoterapie	08	Příběhy našich dětí	20
Canisterapie	09	Adélka a Marek	20
Muzikoterapie	09	Grétka	22
Arteterapie	09	Štěpán	24
Historie	10	Náš tým	26
Poslání	11	Koně	26
Vize	11	Psi	28
Cíle	11	Rok 2023 v číslech	29
Naše činnost	12	Hospodaření v roce 2023	30
Řádné hiporehabilitační pobyty	12	Dárci	31
Vzdělání	14	Spolupráce	33
- Certifikovaný kurz hipoterapie u DMO		Jak nám můžete pomoci?	34
- Odborné kurzy KZS Hipoterapie pod UNIFY ČR		Základní kontaktní údaje	35
- Spolupráce s 3. LF UK		Seznam použitých zkratek	36
- Spolupráce s ČZU		Poděkování	36
- Habe Diem - Sebepoznání pomocí koní			
- Ostatní			
Výzkum / Mimořádné hiporehabilitační pobyty	17		
- Vliv hipoterapie na děti s Downovým syndromem			
- Vliv hipoterapie na děti se spinální muskulární atrofií			
Osvěta	18		

SLOVO ÚVODEM

Vážení přátelé,

rok 2023 byl plný, a to až po okraj. Jen stěží si dokáží představit, že bychom tam našli skulinku na vměstnání něčeho dalšího. I když je těžké rok 2023 ve stručnosti vystihnout, pokusíme se vám ho pomocí této výroční zprávy přiblížit.

Naše hiporehabilitační stádo prošlo v roce 2023 řadou změn. Velkou bolest jsme zažili při ztrátě Amíka. Jeho smrt jsem nesla velmi těžce. Moc mi pomohlo společné vzpomínání na to, co všechno tento kůň dokázal, jak byl úžasný a kolika dětem pomohl. Díky tomu jsme si my všichni v Miráklu uvědomili, že to, co děláme, má opravdu velký smysl.

Rok 2023 byl zároveň rokem nových „nástupů“. Do hipoterapie se plně zapojila kobykla Róza, kterou jsme pořídili díky crowdfundingové sbírce v roce 2022. Vedla si po celý rok moc dobře. V srpnu 2023 přišel valach Jade (dnes mu říkáme Porty), který se do hipoterapie stihl zapojit ještě před koncem roku.

Ve spolupráci s vysokými školami jsme pokračovali s klinickými výzkumy (vliv hipoterapie na děti s SMA a DS) i v roce 2023. Tyto výzkumy probíhají v rámci mimořádných pobytů, tedy nad rámec řádných pobytů, což je pro celý náš lidský i koňský tým nesmírně náročné. Na druhou stranu, dokázali jsme vytěžit zkušenosti z roku 2022 a sběr dat tak byl mnohem plynulejší a efektivnější. Těším se moc na výsledky, které by měly být zveřejněny v roce 2024.

Hodně času jsem rovněž věnovala výuce studentům vysokých škol oborů zoorehabilitace a fyzioterapie. Oproti roku 2022 to bylo ještě o několik dní více. Práce se studenty mě nesku-tečně baví a dává mi ohromný smysl. Moc si vážím jejich otevřenosti a ochoty učit se.

Celý rok s námi trávili také studenti certifikovaného kurzu Hipoterapie, ze kterého vzešlo 13 absolventů. Jsem na ně moc hrdá, získání jejich certifikátů bylo opravdu zasloužené.

Mirákl má za sebou 11 let zkušeností. Zkušeností mnohdy těžko nabitých, ale zato velmi cen-ných. Nemohu říci, že by rok 2023 byl lehký rok. Je však už znát, že máme mnohem stabilnější základy. Máme funkční tým a metodiku práce, která nám umožňuje si naši práci skutečně užívat. Každé dítě je pro nás darem a novým učitelem a nejinak tomu bylo v roce 2023.

K dětem i ke koním přistupujeme jako k sobě rovným. Každý den, kdy můžeme nějaké malé holce nebo klukovi pomoci, беру jako dar. Dar, který dostávám za to, že dávám. Tak je vše v rovnováze.

Díky vám všem, kteří nás podporujete. Ať už finančně nebo jakkoliv jinak. Moc si toho vážím. Bez vás by to nešlo. Budu moc ráda, zachováte-li nám přízeň i v příštích letech.

S přáním pevného zdraví

Mgr. Kateřina Maříková
ředitelka
hlavní odborný fyzioterapeut
zakladatelka Centra hiporehabilitace Mirákl o.p.s.

PŘEDSTAVENÍ

Naše organizace Centrum hiporehabilitace Mirákl je obecně prospěšná společnost. Pořádáme fyzioterapeutické pobyty, jejichž stěžejní léčebnou metodou je hipoterapie. Hipoterapie využívá pohyb koňského hřbetu v kroku pro ovlivnění motorického chování dítěte.

Pobyty trvají 7 dní a konají se v průběhu celého roku. Účastníky jsou děti z celé České republiky (výjimečně ze Slovenska či jiných evropských zemí jako je Finsko, Velká Británie apod.), které mají nějakou formu zdravotního znevýhodnění. Terapie jsou vhodné pro děti již od 3 měsíců věku. V našem zařízení se věnujeme dětem do 15 let, přičemž váhový limit je 60 kg.

Naším hlavním zaměřením jsou neurologické a ortopedické diagnózy. Dále se zaměřujeme na genetická onemocnění, poranění stavů, zrakové a sluchové postižení, funkční problémy pohybového systému či prevence jejich vzniku.

Pobyty pořádáme v srdci Vysočiny, v obci Bohuslavice, kde od roku 2018 poskytujeme zdravotní služby. V průběhu roku organizujeme celkem **22 řádných hiporehabilitačních pobytů**, na kterých se vystřídá přibližně **150 dětí s frekvencí 1 až 3 pobyty za rok**. Jednoho pobytu se účastní celkem 15 dětí s doprovodem.

Stěžejní náplní pobytů je hipoterapie, která je doplňována fyzioterapií, canisterapií, arteterapií, muzikoterapií a dalšími aktivitami, jež jsou vždy přizpůsobeny individuální situaci každého dítěte. Zkvalitňujeme život dětem a máme velmi dobré výsledky nejen v oblasti psychomotoriky, ale i v sociálním vývoji a celkové pohodě malých klientů, a tím i jejich rodin.

Koně, psi, nádherná příroda, milý a rovný přístup ke komukoliv s jakýmkoliv postižením, to jsou hlavní benefity našich terapií. Terapie probíhají bez pláče, beze strachu a mimo nemocniční zařízení. I z tohoto důvodu jsou naše pobyty velmi vyhledávané.

Bohužel čekací listina na naše pobyty je velmi dlouhá. Proto se věnujeme i **dalším aktivitám**, od kterých si slibujeme posílení hipoterapie jako léčebné metody a růst nových zařízení v České republice.

Naší velkou doménou je **rozvoj teoretických znalostí v oboru hiporehabilitace**. Celoročně pořádáme různé typy inovativních kurzů a workshopů. Stěžejním kurzem je pak zcela unikátní certifikovaný kurz Hipoterapie u DMO, který absolventa opravňuje k výkonu hipoterapie jako fyzioterapeutické metody. Akreditaci od Ministerstva zdravotnictví ČR jsme získali v roce 2014, a to jako jediná organizace v České republice. Na podzim roku 2020 se podařilo tuto akreditaci prodloužit na další 4 roky. Díky zázemí naší organizace zaštitujeme nejen teoretickou, ale i praktickou část kurzu.

Jsme členy Klinické zájmové skupiny Hipoterapie pod Uníí fyzioterapeutů. Jejím cílem je zpracovávat standardy péče v hipoterapii, aktivně se setkávat a pořádat vzdělávací workshopy a inovativní kurzy pro fyzioterapeuty a ostatní odbornou i laickou veřejnost.

Díky výše zmíněnému a zároveň díky tomu, že fungujeme jako výzkumné středisko usilujeme o to, aby se hipoterapie prováděla v ČR kvalitně a bezpečně. Naším zájmem je také to, aby lékaři rozuměli benefitům hipoterapie skrze zpětnou vazbu našich klientů a mohli spolu s pečujícími a námi bojovat o to, aby byla tato péče hrazena z veřejného zdravotního pojištění.

ZÁKLADNÍ POJMY

Hipoterapie

Vysoce efektivní a funkční fyzioterapeutická léčba pomocí koňského hřbetu, přesněji pomocí jeho pohybu v kroku, která má za cíl zlepšit fyzické i psychické možnosti klienta.

Hipoterapie má dva aspekty: neurofyziologický a biomechanický. Z neurofyziologického pohledu se vyhodnocuje pohybová odpověď dítěte na stimuly vznikající na koňském hřbetě během kroku. Mluvíme o senzomotorické stimulaci nebo diferenciaci. To nám umožňuje na koni jak posilovat, tak relaxovat, a tedy rehabilitovat velkou škálu diagnóz. Biomechanický pohled posuzuje dominantní rovinu pohybu hřbetu koně. Ten probíhá ve třech rovinách stejně tak jako pohyb pánve klienta, avšak v lehce rozdílném schématu.

Pohyb koňského hřbetu v kroku je hlavním léčebným prvkem v hipoterapii. Na tento pohyb reaguje (přes oblast pánve) pohyb jezdce, přičemž se aktivují potřebné svalové souhry s cílem zlepšit pohybový repertoár dítěte či dospělého. Pohyb pánve na koni není shodný s pohybem pánve při chůzi. Pohybové vzorce jsou lehce odlišné, a proto se na biomechaniku koně díváme způsobem dominance pohybu. Někteří koně mají dominantní pohyb v rovině frontální, někteří v transverzální a jiní v sagitální. Dle potřeb klienta pak vybíráme konkrétního koně. Kůň je také schopen lidské tělo aktivovat, či relaxovat. Podle rehabilitačního záměru pak během terapie měníme tempo kroku koně tak, abychom docílili potřebné pohybové odpovědi klienta.

Před každou jízdou nebo sérií jízd musí vždy proběhnout **detailní vstupní vyšetření klienta**, jehož cílem je přesné nastavení terapeutické jednotky, tzn. výběr koně dle jeho mechaniky pohybu, výběr polohy na koni, pomůcek a volba manuálních kontaktů. Vždy jasně definujeme **cíl terapie**, kterému věnujeme během celého pobytu maximální energii tak, aby byl co nejvíce naplněn.

Nejčastější indikací jízd je aktivace svalů hlubokého stabilizačního systému pro klienty, kteří potřebují zlepšit držení těla či celkově posílit. Neméně častá je nutnost aktivní relaxace, např. u dětí se spastickou formou DMO. Velmi vzácně se využívá pohyb koňského hřbetu tak, aby vznikalo velké množství stimulů, díky kterým můžeme ovlivňovat centrální poruchy rovnováhy.

Každý kůň musí být vychovaný dle etologických principů s ohledem na jeho přirozené potřeby a povahu. Jelikož je kůň útěkové zvíře, je velmi důležité, aby byla při hipoterapii zaručena maximální bezpečnost. Současně ale musí být zajištěna uvolněnost a psychická pohoda koní.

Hipoterapie je velmi efektivní, ale při nekvalitním provádění může výrazně zhoršit zdravotní stav dítěte či dospělého. Je proto důležité zajímat se o použité metody, způsoby výběru a výcviku koní, a hlavně během celé terapeutické jednotky neustále monitorovat pohybovou odpověď klienta na pohyb koňského hřbetu a tu korigovat tak, aby se maximálně směřovalo k naplnění cílů terapie.

Canisterapie

Canisterapie je terapie pomocí psů. Canisterapie může mít mnoho podob. Nejčastěji se pes používá pro docvičení pohybového vzoru v návaznosti na jiné terapie. Velmi často je pes prostředkem k relaxaci či senzorycké integraci. U dětí se spasticitou je velmi efektivní využít psy pro polohování. Pomocí různých povelů u psů je možné děti navést k lepšímu kontaktu, ke zlepšení komunikace a ke zvýšení sebevědomí. Pes se dá využít i pro rozvoj motorických schopností dětí, které se psem na vodítku lépe překonávají různé překážky či ujdou delší vzdálenost.

Muzikoterapie

Muzikoterapie je terapie pomocí hudebních nástrojů a zpěvu. Cílem terapie je harmonizovat tělo na rovině fyzické. Pracuje se zde zejména s rytmem a dechem. Děti se učí rytmus s využitím různých hudebních nástrojů či tleskáním, jeho pravidelnost i jeho obměny. Zároveň se všechny děti učí pravidelně a hluboce dýchat, čímž dochází ke správné funkci bránice. Dechová terapie v podobě zpívání, rytmizace a hraní na hudební nástroj je velmi důležitou součástí péče o všechny děti se speciálními potřebami.

Arteterapie

Arteterapie je terapeutická metoda, při které se využívají různé výtvarné techniky, materiály či práce s barvami. Cíle arteterapie jsou velmi rozdílné a měly by být vždy individuální s ohledem na potřeby dítěte. Pro děti s psychosociálními obtížemi se zařazuje například práce s barvami pro zlepšení emočního cítění a zvýšení kreativity. Pro děti školního věku s motorickými obtížemi se aktivity směřují ke kvalitnímu nácviku jemné motoriky. U dětí s hyperaktivitou, které neumějí příliš odpočívat, se terapie zařazuje pro jejich zklidnění a odpočinek před dalšími terapiemi.

HISTORIE

2012

- Vznik občanského sdružení.
- Zahájení ambulantního provozu v Holubicích u Prahy.
- První 2 týdenní hiporehabilitační pobyty.

2014

- Transformace na obecně prospěšnou společnost.
- Akreditace Ministerstva zdravotnictví ČR pro kurz Hipoterapie u DMO.

2018

- Přesun provozu a sídla společnosti do bezbariérového areálu Hospodářský dvůr v Bohuslavicích u Telče.
- Přejít na celoroční pobytový režim péče.
- Získání registrace poskytovatele zdravotních služeb a vznik nestátního zdravotnického zařízení.

2020

- Prodloužení akreditace kurzu Hipoterapie u DMO.
- Získání oprávnění konat veřejnou sbírku.

2021

- Spolupráce s 3. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy.
- Spolupráce s Českou zemědělskou univerzitou.

2022

- 10 let od vzniku organizace.
- Výzkumné studie na vliv hipoterapie u dětí s DS a SMA.

2023

- Pokračování výzkumných studií na vliv hipoterapie u dětí s DS a SMA.
- Ukončení 3. ročníku Certifikovaného kurzu hipoterapie u DMO.
- Prezentace parciálních výsledků výzkumu na konferenci České hiporehabilitační společnosti.

POSLÁNÍ

Naším posláním je zkvalitňování života a léčba dětí se speciálními potřebami pomocí hipoterapie, fyzioterapie, canisterapie, muzikoterapie a dalších terapií, které jsou provozovány v přírodě a v souladu s ní.

VIZE

Chceme, aby každé dítě se speciálními potřebami mělo možnost využít hipoterapie jako léčebné metody. Chceme metodu hipoterapie rozvíjet, zdokonalovat a objektivizovat tak, aby každé dítě mohlo dosahovat rozvoje své duševní i fyzické kondice a tím svého maximálního potenciálu.

CÍLE

• Hiporehabilitace skrze partnerství s pečujícími

Jsme partnery rodičů/pečujících, kteří se snaží zlepšit fyzický a psychický stav svého dítěte. Nabízíme kombinaci nejnovějších poznatků, znalostí a zkušeností z oblasti hipoterapie a aplikujeme je do léčby, která je šitá na míru každého konkrétního dítěte.

• Špičkový welfare koní a psů

Pracujeme s relativně velkým hiporehabilitačním stádem, které vedeme ve směru partnerství a komunikace. Každého zvířecího terapeuta vnímáme jako plnohodnotného kolegu a naším cílem je, aby vzájemná spolupráce byla příjemná a obohacující nejen pro naše klienty, ale i pro nás vzájemně. Na základě zkušeností víme, že pro množství naší klientely je potřebných ideálně 8 koní, abychom měli dostatečně různorodou skladbu pohybu hřbetů a mohli terapie vést skutečně individuálním způsobem. Staráme se o wellbeing našich zvířecích terapeutů (koní i psů), aby je práce s dětmi těšila a měli z ní radost stejně jako my – lidé.

• Rozvoj hiporehabilitace v ČR

Naším cílem je předávat naše poznatky dál tak, aby v ČR vznikala a rozvíjela se další střediska provozující odborně prováděnou hipoterapii. Rádi bychom, aby hipoterapie byla dostupná všem dětem se speciálními potřebami, pro které je tato forma terapie vhodná.

NAŠE ČINNOST

Řádné hiporehabilitační pobyty (HP)

Vzdělávání

Výzkumy /
Mimořádné HP

Osvěta

Výcvik
a výchova
koní a psů

Řádné hiporehabilitační pobyty

Hipoterapie

Aktivity s
využitím koní

Canisterapie

Mix terapie

Muzikoterapie

Arteterapie

Naší hlavní činností je pořádání hiporehabilitačních pobytů s cílem komplexní léčby dětí se speciálními potřebami. V roce 2023 jsme uspořádali 22 řádných pobytů a 3 speciální výzkumné pobyty.

Řádné hiporehabilitační pobyty trvají 7 dní. Náplní pobytů je 2x denně hipoterapie, 1x denně canisterapie nebo fyzioterapie, aktivity s využitím koní, mixterapie, arteterapie, muzikoterapie a nutné vstupní a výstupní fyzioterapeutické vyšetření.

Vstupní a výstupní fyzioterapeutické vyšetření je součástí každého pobytu. Pro maximální efektivnost celého pobytu a zlepšení stavu dítěte je stěžejní důkladná diagnostika, která musí být prováděna vždy s ohledem na zdravotní a psychický stav i další okolnosti ze života klienta. Lidský organismus je velmi variabilní a stejný projev v hrubé motorice může mít u různých dětí různé příčiny. Uvedme na příkladu: nekvalitní opora o ruce může mít příčinu v oslabení břicha, ale i v přetížení podbříšku, v nestabilitě kolenních kloubů či v oslabení krční páteře. Čím lépe se podaří diagnostikovat příčinu, na kterou se pak léčba cílí, tím větší efekt je možné v hrubé motorice u dětí pozorovat. **Výstupní vyšetření** slouží k **doporučení cviků na domácí cvičení**. Efekt terapie má tendenci u klienta 14 dní po skončení pobytu ještě „dotékat“ a cviky podporují jeho maximální přínos.

Aktivity s využitím koní jsou každodenní skupinovou terapií. Děti se díky ní seznamují s koňmi, čistí je, vodí a poznávají je jinak než jen z jejich hřbetu. I miminka si při této aktivitě přijdou na své – rodiče rádi čistí koně s dětmi v náručí. Samotný kontakt s koněm u dospělých zklidňuje mysl a probouzí emoce. Poslední den je koňské čištění vyměněno za krmení a děti mohou své miláčky rozmazlovat.

Dětem, u kterých je stanoven na vstupním vyšetření cíl rozvoj kvality pohybu, je jednou denně zařazována individuální **canisterapie**. Děti v rámci canisterapie navazují na hipoterapii a posilují nové pohybové vzorce. Některé děti mají canisterapii jen jako formu relaxace, u jiných se využívá pes v rámci sensorické integrace.

Velmi oblíbenou součástí pobytů je tzv. **mixterapie**. Jedná se o další aktivitu, která má za cíl posílit efekt celkové terapie. Probíhá ve skupině, kdy v hale připravíme překážkovou dráhu. Tu děti, podle svých motorických schopností, prochází nejdříve ve skupině a následně individuálně s terapeutem, přičemž mohou jít jedno kolo se psem a jedno s koněm.

Arteterapii zařazujeme do programu téměř každý den. Děti mají po odpoledním klidu jednu hodinu na to, aby se rozvíjely i po stránce umělecké. Kreslí, vyrábí a tvoří, čímž nevědomě zlepšují emoční citění a jemnou motoriku. Většina dětí se soustředí na vybranou aktivitu, celkově se zklidní a připraví na další terapii.

Velmi populární aktivitou, kterou zařazujeme po večeři, je **muzikoterapie**. Cílem terapie je harmonizovat tělo na fyzické rovině. Pracuje se zde zejména s rytmem a dechem. Děti se učí s využitím různých tyček, bubnů či samotného tleskání rytmus, jeho pravidelnost i jeho obměny. Zároveň díky speciální úpravě pentatonických fléten se všechny děti učí prohloubený a pravidelný dech a s tím spojenou správnou funkci bránice. Společné zpívání oblíbených písniček je skvělým prostředkem pro zvýšenou motivaci dětí. Jednou za týden, když počasí dovolí, se zpívá a hraje u táboráku v teepee, speciálně postaveném pro hiporehabilitační pobyty.

Díky souhrnu všech aktivit a nastavení individuální práce s každým dítětem je **výsledkem každého pobytu** zlepšení pohybového a psychosociálního chování dítěte. Někdy se povede, že pobyt má velmi výrazný efekt, např. dítě je najednou schopné samostatné chůze. To nás všechny samozřejmě velmi těší. Je ale nemožné dosáhnout takových výrazných pokroků vždy a u každého dítěte. Některé děti se posouvají vpřed jen velmi malými krůčky. Každý takový malý krůček může ale jednou znamenat přelomovou změnu. Důležité pro nás je vést rodiče a děti tak, aby i tyto drobné krůčky vnímali. Aby je využívali v běžném životě a zjišťovali, v čem všem jim tyto krůčky pomáhají. Aby měli chuť neustále jít dál, neustále se vyvíjet a časem dojít k přelomové změně, ať už na fyzické či na psychické úrovni.

Během pobytů nezapomínáme ani na sourozence našich klientů. Na pobyty jezdí celé rodiny a my jsme si vědomi, že i zdravý **sourozenec** má právo si pobyt užít. Věnujeme jim proto prostor při mixterapii, muzikoterapii a arteterapii. Malé děti se pak mohou jednou denně svézt na chvílku na koních.

V roce 2023 jsme zavedli **novinku – jeden pobyt ročně bez sourozenců**. Je určen pro děti, které mají problém zpracovat sensorické vjemy. Neumí je filtrovat, a tak se velmi rychle přetíží, což má většinou za následek překvapivě velkou aktivitu bez schopnosti odpočinout si. Pobyt bez sourozenců znamená méně vjemů a tím pádem menší únavu.

Video rozbor

Druhý den pobytu natáčíme každé dítě během jízdy na video. Večer v rámci porady týmu pak nad videi diskutujeme a vyhodnocujeme to, jak se u daného dítěte daří naplňovat cíle terapie.

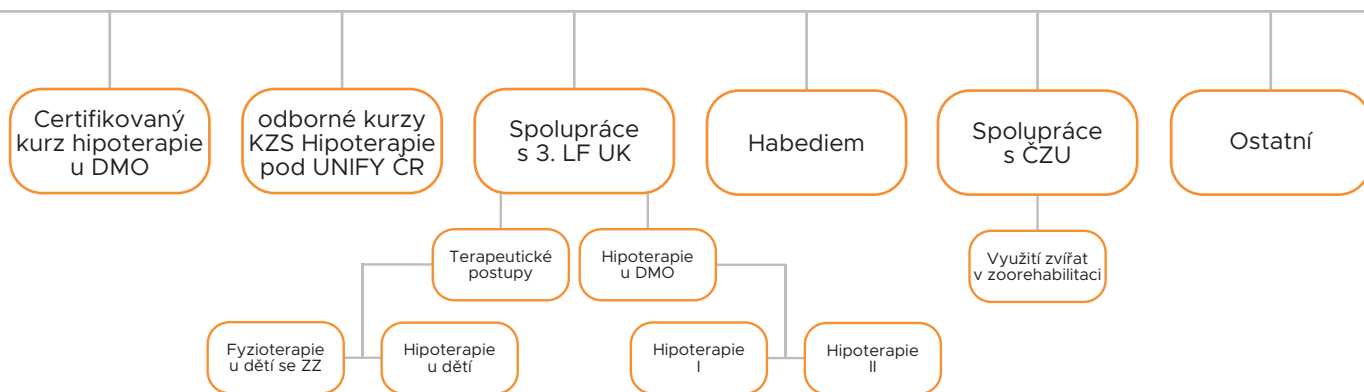
Někdy není potřeba měnit nic, dítě za pomoci koně pracuje přesně tak, jak jsme očekávali a jediné co je třeba, je pokračovat ve stejné kvalitě. Někdy se může stát, že nastavený cíl byl pro dítě moc těžký či příliš jednoduchý a je třeba ho změnit a tím někdy změnit i koně. Někdy zase zajistíme, že si dítě v pohybu našlo nevhodný kompenzační mechanismus a pak je potřeba změnit pomůcky či manuální kontakt. A může se také stát, že se dítě za 3 jízdy již posunulo natolik, že je možné pracovat na jiném dílčím cíli.

Video rozbor se stal velmi důležitou součástí našich pobytů. Ale ani po něm nepřestáváme průběžně vyhodnocovat, jak dítě na jízdy reaguje, co se daří, popřípadě nedaří. Operativně se dané situaci vždy přizpůsobujeme.

Vzdělávání

Jedním z našich cílů je rozvoj hipoterapie. Rádi bychom, aby v ČR byl dostatek středisek, které nabízí kvalitně a odborně prováděnou hipoterapii. Velmi rádi předáváme naše poznatky dál. Chceme, aby byla hipoterapie dostupná každému dítěti se speciálními potřebami, pro které je tato forma terapie vhodná.

Certifikovaný kurz hipoterapie u DMO

V roce 2014 jsme získali akreditaci Ministerstva zdravotnictví ČR (jako jediná organizace v České republice), v rámci které byla naše metodika práce oficiálně uznaná jako fyzioterapeutický koncept k výuce hipoterapie jako léčebné metody. Výuka spadá do celoživotního vzdělávání nelékařských profesí dle zákona 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických profesích. Ministerstvo zdravotnictví ČR v roce 2020 prodloužilo naši akreditaci až do roku 2024. Stále jsme jediným oficiálním střediskem pro vzdělávání fyzioterapeutů v hipoterapii v ČR.

Díky této akreditaci Ministerstva zdravotnictví ČR jsme v roce 2019 začali organizovat certifikovaný kurz Hipoterapie u DMO. Absolventi tohoto kurzu jsou oprávněni k samostatnému výkonu hipoterapie jako léčebné metody bez odborného dohledu, a to u dětí ve věku 3 měsíce až 21 let. Metodika je popsána na klinickém obraze diagnózy dětská mozková obrna, její principy jsou však aplikovatelné u všech dětí s nejrůznějšími typy diagnóz. V současné době existuje v ČR mnoho kurzů, které přijímají studenty, avšak nemají metodiky práce oficiálně schválené MZ ČR.

Studenti absolvují více než 240 hodin teorie a praxe. Kurz probíhá ve třech lokalitách: Hospodářský dvůr Bohuslavice, Piafa Vyškov a HSO Falco.

Moc děkujeme všem lektorům, kteří se podílí na výuce studentů: MUDr. Irena Borčinová, MUDr. Zoran Nerandžič, MVDr. Dominika Švehlová, MUDr. Jana Kulichová, Mgr. Kateřina Maříková, Ing. Jana Podrápská, Ing. Daniela Šeneklová, Mgr. Monika Wimmerová, Ing. Pavlína Plicová.

V září 2022 jsme otevřeli kurz s kapacitou 10 studentů. Nakonec jich bylo přijato 13. Kurz pokračoval i v roce 2023 a úspěšně jej absolvovalo 10 externích fyzioterapeutů, 3 fyzioterapeuti z našeho centra a jedna lékařka.

Odborné kurzy KZS Hipoterapie pod UNIFY ČR

Ve spolupráci s KZS Hipoterapie pod UNIFY ČR vedeme inovativní kurzy pro odbornou i širokou veřejnost. Koordinátorkou kurzů je Mgr. Kateřina Maříková. Jsme schopni připravit kurzy téměř na jakékoliv téma spojené s hipoterapií. Nejoblíbenějšími tématy jsou:

- Hiporehabilitace v praxi;
- Vodění koní v hipoterapii;
- Výchova a výcvik koně pro hipoterapii a různé workshopy (Hipoterapie u DS, Hipoterapie u dětí s ADHD apod.);
- Kineziologický rozbor pro účely hipoterapie dětí se zdravotním znevýhodněním;
- Asistovaný sed v hipoterapii;
- Výběr koně pro účely hipoterapie u dětí se zdravotním znevýhodněním;
- Využití manuálních kontaktů v hipoterapii;
- Terapeutické čištění koní dle principů Bobath konceptu;
- Využití sensorické integrace v hipoterapii;
- Canisterapie u dětí se zdravotním znevýhodněním.

Spolupráce s 3. LF UK

Velmi nás těší spolupráce s vysokými školami. Pevně věříme, že pokud chceme hipoterapii ještě více profesionalizovat a rozvíjet, musíme vzdělávat studenty. Moc rádi ukazujeme studentům fyzioterapie, jak vysoce funkční forma léčby hipoterapie je. Věříme, že se někteří ze studentů pro tento obor nadchnou a třeba se ve své profesní cestě vydají právě tímto směrem.

S 3. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy spolupracujeme od roku 2019. Během těchto let bylo proškolen více než 90 studentů 2. a 3. ročníku oboru fyzioterapie 3. LF UK. Pevně věříme, že právě tato aktivita je základem pro další budoucí rozvoj kvalitní hipoterapie v ČR.

Na 3. LF UK se podílíme na výuce povinného předmětu Terapeutické postupy, kde má Mgr. Kateřina Maříková 2 přednášky na téma Fyzioterapie u dětí se zdravotním znevýhodněním a Hipoterapie u dětí.

Spolupracujeme i na dalším povinně volitelném předmětu Hipoterapie u DMO I a II, v rámci kterého jezdí studenti na víkendový pobyt do Bohuslavic, kde se účastní praktické i teoretické výuky.

V roce 2023 jsme mezi studenty 2. ročníku zaznamenali velký zájem o povinně volitelný předmět Hipoterapie I. Jeden víkendový blok nestačil, tak jsme uspořádali dva.

Na podzim jsme pro studenty 3. ročníku přidali ještě navazující předmět Hipoterapie u DMO II. Hlavní náplní tohoto víkendového kurzu byla psychosomatika a sebepoznání pomocí koní.

Spolupráce s ČZU

Spolupráce s Českou zemědělskou fakultou v Praze sahá až do roku 2015. Jsme střediskem praktické výuky. Mgr. Kateřina Maříková přednáší studentům studijního programu Zoorehabilitace v rámci předmětu Využití zvířat v terapii. Jedná se o obor, který je v Evropě unikátní a naším cílem je, aby se studenti o hipoterapii dozvěděli co nejpodrobněji a nejkonkrétněji.

Studenti k nám jezdí během celého roku na praxe a někteří nám celoročně pomáhají jako dobrovolníci. My zase pomáháme studentům s jejich závěrečnými pracemi.

V roce 2023 spolupráce pokračovala, opět jsme přednášeli a jsme ČZU moc vděční za spolupráci na klinickém výzkumu vlivu hipoterapie na děti s DS.

Podpořili jsme i další výzkum, který byl směřován na spokojenost koní v hipoterapii. V rámci studie jsme vyplňovali dotazník o psychické a fyzické pohodě koní a poskytli jsme odběr vzorku srsti, ze které se zkoumala hladina kortizolu koní. Z výsledků jsme zjistili, že naši koně jsou buď v normě nebo lehce nad normou. Nyní tak máme i vědecky podloženo, že koně u nás jsou spokojeni.

Habe Diem - Sebepoznání pomocí koní

Tento náš speciální kurz je úplně jiný než všechny ostatní. Není o teorii ani o praxi z oblasti hipoterapie, ale o emocích. Na tomto kurzu učíme sebepoznání. Průvodci poznání jsou naši koně.

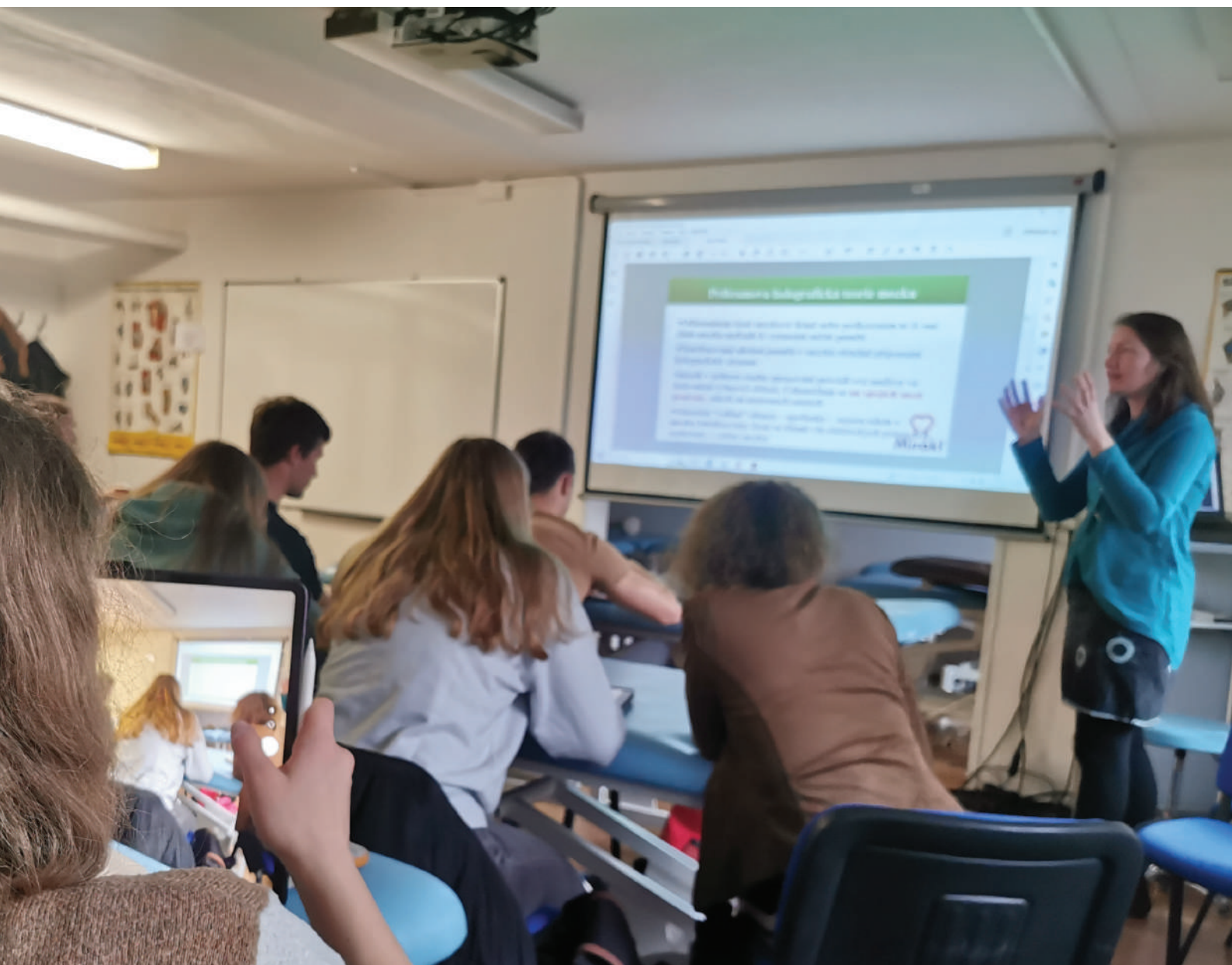
Tento kurz vznikl, protože se téměř všichni potýkáme se zvýšeným stresem, který je všude okolo nás. Nezpracovaný stres jakéhokoliv původu může být příčinou různých onemocnění. Jednou z velmi stresových situací je, když se v rodině objeví vážná diagnóza. Děti, které k nám jezdí, nás naučily, že musíme pracovat především sami se sebou, abychom jim mohli pomáhat co nejlépe.

A to platí nejen pro nás jako terapeutky, ale také pro rodiče. Když je v psychické pohodě rodič, tak je více v pohodě i dítě, ať je jeho diagnóza jakákoliv.

A proto třikrát až čtyřikrát za rok organizujeme kurz, během kterého se účastníci učí lépe poznávat sami sebe. Kůň vycítí, když se jedinec chová jinak, než jak se skutečně cítí a dá to najevo. Koně neoklamete. Dá se o nich říct, že fungují jako takové čisté duševní zrcadlo.

Každý kůň má svoji specifickou povahu, a proto i překonávání různých překážek je s každým koněm jiné. Účastníci kurzu se naučí jiný typ vnímání, jelikož s koněm se můžete domluvit, ale na zcela jiných principech, než jsme zvyklí v běžné společnosti. Kůň vám ukáže vaše emoce, které jsou ve vaší komunikaci s ostatními často nevědomé a mohou se nechtěně odrážet ve vašem životě.

Předpokladem pro účast v kurzu je otevřenost. Ochota pracovat na sobě a posouvat svou úroveň vnímání. Máme velmi dobré ohlasy od absolventů tohoto kurzu, kteří se shodují na tom, že se po absolvování kurzu cítí mnohem lépe. Kromě toho u nás otevřeli témata, na kterých dále pracují. Také se zlepšil vztah k jejich dítěti/dětem.

Ostatní

V roce 2023 jsme také přednášeli na:

- Besedě se studenty v rámci pořadu Fyziocafé, které pořádá Asociace studentů fyzioterapie. A přivítali hosty z následujících organizací, abychom jim představili naši práci:
- Školka Na větvi;
- Základní škola Vážka.

Výzkum / Mimořádné hiporehabilitační pobyty

Velmi důležitou součástí našich obecně prospěšných aktivit je i výzkumná činnost. Rádi dokážeme, jak moc účinnou metodou hipoterapie je. Výsledky výzkumu pomáhají obor hipoterapie více objektivizovat. Jedním z našich zájmů je také to, aby byla jednou odborně prováděná hipoterapie opravdu proplácena v rámci veřejného zdravotního pojištění.

Naše středisko poskytuje zázemí a konzultace studentům vysokých škol při zpracování bakalářských a diplomových prací již několik let. V roce 2022 a 2023 jsme se podíleli na následujících výzkumech.

V rámci mimořádných hiporehabilitačních pobytů:

- **Vliv hipoterapie na děti s Downovým syndromem;**
- **Vliv hipoterapie na děti se spinální muskulární atrofií;**

V rámci řádných hiporehabilitačních pobytů:

- **Vliv hipoterapie na posturální stabilitu dětí s DS, BP;**
- **Vliv intenzivní fyzioterapie a intenzivní hipoterapie na rozsah pohybu kyčelních kloubů u dětí se spastickou formou dětské mozkové obrny;**
- **Využití ergoterapie v hipoterapii.**

Výzkumné pobyty jsou pro nás v mnohém jiné než řádné pobyty. Jednak se jich účastní děti, které normálně hipoterapii neabsolvují. To znamená, že nejsou zvyklé reagovat na pohyby koňského hřbetu. Je to pro ně nová zkušenost a ony se nejdříve musí naučit pochopit, jak reagovat. Proto je nutné nejdříve tyto děti naučit, jak reagovat na pohyb koňského hřbetu a až potom začít s cílenou terapií. U dětí, které s námi jezdí pravidelně a už umí reagovat na pohyb koňského hřbetu, se vždy začíná s cílenou terapií hned od začátku.

Mimořádné hiporehabilitační pobyty jsou nad rámec našich řádných pobytů, na které máme kalkulované náklady. Jelikož chceme dělat výzkumy pro rodiny co nejvíce komfortní, nabídlí jsme je rodinám zdarma. Samozřejmě nás to stojí nemalé prostředky, a proto hledáme partnery, kteří by tuto naši aktivitu podpořili.

Vliv hipoterapie na děti s Downovým syndromem

Výzkum vlivu hipoterapie na děti s DS probíhá ve spolupráci s ČZU – konkrétně s Ing. Štěpánem Zítkem jako jeho disertační práce v rámci postgraduálního studia v programu Využití zvířat v terapii. Naším společným cílem je posunout obor zoorehabilitace na vyšší úroveň.

V roce 2023 jsme uspořádali šestidenní pobyt, kterého se účastnilo celkem 19 dětí s Downovým syndromem ve věku 6 – 12 let, které hipoterapii jinak pravidelně neabsolvují. Jedná se o jeden z celosvětově největších výzkumů vlivu hipoterapie na děti s DS zaměřený na jejich motorický a psychický stav.

Stejně tak jako každý pobyt i tyto speciální výzkumné začínáme vstupním vyšetřením. Kromě standardizovaných testů na svaly krční páteře a výkonostních testů jsme prováděli také spirometrii. Testy pomáhaly zpracovávat studentky ČZU.

Výzkumné pobyty mají stejný průběh jako řádné pobyty, jen je na závěr vyhodnocujeme 2x. Poprvé při výstupním vyšetření bezprostředně po skončení pobytu. A podruhé s měsíčním odstupem, abychom mohli pozorovat dlouhodobý efekt hipoterapie na každé jednotlivé dítě.

V roce 2024 budeme v tomto výzkumném projektu pokračovat. Již po prvních výstupních vyšetřeních bylo vidět úžasné zlepšení dětí. Už teď je také zřejmé, že například výsledky terapie opravdu "dobíhají" až 6 týdnů po ukončení pobytu. Stále tak apelujeme na všechny rodiče, aby alespoň měsíc po pobytu neplánovali dětem žádné intenzivní rehabilitační kúry, protože tím pak přijdou o kýžený efekt.

Doufáme, že v budoucnu budeme moci prezentovat výsledky studie na českých i zahraničních konferencích. Moc děkujeme ČZU v Praze, konkrétně panu Štěpánu Zítkovi, za spolupráci a spolku DownSyndrom CZ, z. s. za podporu.

Vliv hipoterapie na děti se spinální muskulární atrofií

Výzkum vlivu hipoterapie na děti s SMA probíhá v rámci spolupráce s 3. LF UK. Zároveň se jedná o součást postgraduálního studia Mgr. Kateřiny Maříkové. Cílem studie je kromě posouzení vlivu hipoterapie na děti s SMA, také porovnání se standardizovanou fyzioterapií, posouzení unavitelnosti svalů při intenzivní terapii, vyhodnocení dlouhodobého efektu a zhodnocení vlivu intenzivních terapií na kvalitu života rodin s dětmi s SMA.

Koordinátorem celého výzkumu je doc. PhDr. Kamila Řasová, Ph.D. z 3. LF UK. Dalšími řešiteli jsou Ing. Miloslav Vilímek, Ph.D. z VŠPJ, prof. Marie Černá, DrSc. z Ústavu lékařské genetiky 3. LF UK.

V roce 2022 jsme uspořádali 3 pobyty, v nichž jsme se zaměřili na prověření dlouhodobého efektu hipoterapie. Prvního se účastnilo 9 dětí, druhého 7 dětí a třetího 2 děti se SMA. Věk dětí byl 2 až 8 let a jednalo se o děti, které jsou schopné samostatného sedu.

V roce 2023 proběhli další 2 pobyty. V současné době je zařazeno ve studii 19 dětí s SMA. Kazuistiku jsme přednášeli na konferenci České hiporehabilitační společnosti a na konci roku jsme finalizovali data a odeslali je ke klinickému zhodnocení.

Tato studie je výjimečná tím, že jsme dětem odebírali krevní vzorky. Pomocí tzv. dlouhých nekódujících RNA jsme schopni zachytit změnu na fenotypu. Pokud k této změně dojde, je zřejmé, že pohybová intervence se přepsala do změny pohybového chování dítěte.

V této studii porovnáváme dva fyzioterapeutické koncepty a měříme jejich výsledek. Jedna skupina dětí podstoupila šestidenní hipoterapeutický program. A druhá skupina podstoupila doporučenou formu klasické fyzioterapie ve stejné délce a intenzitě.

Na tomto výzkumu se podílí velká řada organizací, firem a lidí, bez kterých bychom jej nemohli uskutečnit. Moc děkujeme například firmě THK Dačice za finanční podporu nebo paní Janě Beranové a Knižnímu klubu za věcné dary. Mnohokrát děkujeme také panu doktorovi Vilímkovi za profesionální i lidský přístup u vstupních a výstupních měření na Vysoké škole polytechnické v Jihlavě. Díky patří i organizaci Sdílení, o.p.s. z Telče a čtyřem úžasným sestřičkám, které přijely a velmi profesionálně dětem odebraly krev, navíc ve svém volném čase. Moc si vážíme také zapojení paní profesorky Černé z Ústavu lékařské genetiky 3. LF, která nám z výsledku krevních rozborů pomůže objasnit mnoho neznámých u diagnózy SMA. Děkujeme i pacientské organizaci Smáci za podporu. A zapomínat nesmíme ani na naše terapeuty, trenéry koní a všechny spolupracovníky, pro které jsou tyto pobyty nad rámec běžných aktivit, a navíc velmi náročné. Děkuje všem za ochotu, lidskost a laskavost.

Osvěta

Velmi důležitou součástí našich obecně prospěšných aktivit je i osvěta. Pravidelně se aktivně podílíme na medializaci tématu a účastníme se televizních reportáží o hipoterapii.

V roce 2023 jsme publikovali několik videí věnujících se osvětě hipoterapie. Videá můžete nalézt na našem Youtube kanálu.

Divadelní spolek Ty-já-tr

Moc děkujeme divadelnímu spolku, že výtěžek z „Putování s huculem 2023“ věnoval naší organizaci.

VÝCVIK A VÝCHOVA KONÍ A PSŮ

Příprava koní pro hipoterapii je nikdy nekončící náročný proces. Existuje mnoho různých přístupů, jak koně vychovat a vycvičit. Hipoterapie je ale zcela specifická. Mnohdy je výchova založená na maximální pozornosti na člověka, což ale v hipoterapii není možné. V hipoterapii je potřeba, aby kůň věnoval pozornost nejen vodiči koně, ale hlavně dítěti. To přípravu koně staví do úplně jiného světla. My v Miráku koně nevychováme, ale učíme je s námi efektivně spolupracovat tak, aby výsledný efekt, tedy přínos pro dítě, byl co nejlepší možný.

Často se koně desenzibilizují na určité podněty, my však potřebujeme, aby se na ně koně spíše adaptovali. Při klasickém jezdeckví to jsou jezdci, kteří svým sedem říkají koni, jak se pohybovat. My ale potřebujeme, aby to byl kůň, kdo říká dítěti, jak se má pohybovat. A to není jednoduché. A co je nejdůležitější, je potřeba, aby kůň byl v pomalém kroku pravidelný, symetrický a aktivní od zádě.

Naše metodika přípravy koní se neustále vyvíjí. Každého koně musíme perfektně znát. Ke každému přistupuje individuálně a přizpůsobujeme mu množství volného času, času na práci a také času na osvalení, aby byl kůň v dobré fyzické kondici a zapojoval ty svaly, které má.

V hipoterapii je nejdůležitější, aby kůň ochotně spolupracoval a byl maximálně vnímavý k potřebám jedince. K tomu nejde dojít nějakou jednoduchou a obecně vymezenou cestou. I proto neustále vyhodnocujeme naše postupy. Vyvíjíme je a posouváme se společně s poznáním toho, jaký efekt mají jednotlivé kroky, které zvolíme. Snažíme se o dosažení ideálu. Zároveň jsme pokorní a otevření k hledání nových cest a způsobů. V tuto chvíli děláme maximum možného, ale víme, že koně dokáží člověku pomáhat ještě mnohem více. Nesmíme proto ustrnout a musíme pokračovat ve vyhodnocování, objektivizaci a zhodnocování naší metodiky a přístupu ke koním (i psům).

PŘÍBĚHY NAŠICH DĚTÍ

Adélka a Marek

Třináctiletá Adélka se narodila jako zdánlivě zdravé miminko, ale ve 3 měsících si lékařka všimla, že něco není v pořádku. Rodina začala obíhat všechny možné doktory od genetiky, přes neurologii až po metabolickou poradnu. Dosud se ale přesná diagnóza nezjistila. Adélce lékaři do zpráv píšou mikrocefalii, centrální hypotonický syndrom a lehkou až středně těžkou mentální retardaci.

Spolu s kolotočem návštěv lékařů začalo rodině i intenzivní cvičení, jehož cílem bylo naučit Adélku chodit. Pravidelně rehabilitovala na neurorehabilitačních klinikách. Na jednu dochází dosud 2x ročně na intenzivní cvičení, logopedii a ergoterapii. Jako malá jezdila ještě i do lázní.

Adélka chodí do 7. třídy základní školy. Ve škole je vidět velké opoždění, ale díky individuálnímu plánu a skvělé podpoře paní asistentky a paní učitelky, vše zvládá. Adélka potřebuje jít svým tempem a zatím jí ve škole vycházejí vstříc.

Do Miráklu jezdí od roku 2019. Největším přáním rodičů je, aby všechny rehabilitace a další terapie pomohly tomu, aby byla co nejvíce samostatná. Adélka jezdí na hiporehabilitační pobyty dvakrát za rok. Nejezdí ale sama...

Do rodiny přibyl před 7 lety bratříček Marek. Marek se také narodil jako zdánlivě zdravé miminko, ale v šesti měsících maminku upozornila jedna fyzioterapeutka, že možná budou muset cvičit nejen s Adélkou, ale i s Markem. Bohužel podezření se potvrdilo a Marka dnes trápí naprosto stejné obtíže jako Adélku. Rodiče už ví, co pomáhá jeho sestře, tak Marek absolvuje stejné rehabilitace...

Zatím chodí do školky, kde se se skvělou paní asistentkou připravuje na nástup do první třídy.

Asi si nikdo neumíme představit tak náročnou a tíživou situaci. Když se rodiče dozví, že jejich dítě není zdravé, obvykle se jim převrátí život vzhůru nohama. Této rodině se život převrátil vzhůru nohama dvakrát...

Adélka a Marek jsou velmi nároční na péči, a tak musí na rehabilitační pobyty jezdit oba rodiče. Na pobyty v Miráklu si berou dovolenou. Oba pracují, aby vše finančně zvládli. Finanční náročnost péče o dvě děti s hendikepem je enormní, ale rodiče se snaží, aby se krůček po krůčku obě děti zlepšovaly. A tak jim dávají veškerý svůj čas i energii.

V současné době Adélka nejvíc piluje samostatnou chůzi. Chodit se naučila, ale bojí se. Má strach, že spadne. Koně jí pomáhají mimo jiné i v získávání sebedůvěry. Skrz koně posiluje vnímání vlastního těla a jeho možnosti.

Marek Adélku dohání. Dokáže chodit sám za kočárkem, začíná stát, obchází nábytek a rodiče doufají, že i jemu se brzy podaří první, zcela samostatné krůčky.

Hipoterapii oba milují. Během běžného režimu není na rehabilitace čas. Sotva zvládají občas zařadit cvičení, které mají na doma. Hodně času jim zabere škola. A tak se oba těší, kdy se zase příště pojedou do Miráku.

Grétka

Gretce jsou 4 roky. Její příchod na svět byl komplikovaný. Uvázla delší dobu v porodních cestách, kde se přidusila. Ihned po porodu šla do takzvané řízené hypotermie, to znamená do řízeného ochlazení, které mělo ulevit mozku, jež byl delší dobu bez kyslíku.

Jak dalece to pomohlo, je velmi těžké posoudit. Maminka si po několika týdnech na neonatologii odnášela domů dítě po hypoxicko-ischemické-encefalopatii, která byla příčinou později stanovené diagnózy - dyskinetické dětské mozkové obrny.

S maminkou od začátku nikdo moc nekomunikoval. Nejhorším zážitkem bylo, když jí pár minut po porodu zdravotní sestra řekla, že bude mít postižené dítě, poté zavřela dveře a odešla.

Jediné, co jí neustále všichni říkali, bylo, že má cvičit Vojtovku 4x denně. První rok tedy nedělala s dcerou nic jiného - jen jí krmila, uspávala a cvičila s ní. Místo běžných mateřských radostí se cítila jako stroj na cvičení. Ostatní ji jen úkolovali, ale nikdo se neptal na její názor. Když namítala, že cvičení 4x denně je pro malou Gretku moc, že je potom hodně unavená, tak ji neposlouchali a dál trvali na svém.

V osmi měsících už byla Gretka tak vyčerpaná, že její tělo zkolabovalo. Přestala se zvukově projevovat.

Mamince nezbylo než dát na svůj instinkt. Ten jí říkal, cvičení omezit na 2x denně a když byla dcera hodně unavená, tak necvičit vůbec. Pomohlo to. Rázem měli lepší výsledky. Postupem času od Vojtovy metody upustili úplně a přešli na cvičení podle Bobath konceptu. Začali se věnovat neurorehabilitaci, kraniosakrální terapii, jezdili do lázní.

V roce 2023 se po dvou letech čekání dostali do péče Miráklu. Maminka byla velmi překvapená, jak velké výsledky týdenní intenzivní hiporehabilitace měla. Největší problém u dyskinetické formy DMO jsou mimovolní pohyby, které dítě blokují v přirozených pohybech. Gretka se po koních dokázala uvolnit. Přestala mimovolní pohyby dělat, naučila se s nimi pracovat a ovlivňovat je, což byl obrovský posun. Hodně se zlepšila v držení trupu. A k velké radosti se začala opět zvukově projevovat.

Maminka má za to, že oproti klasickému cvičení, které je často hodně o drilu, je hipoterapie více v klidu. S dítětem se pracuje úplně jiným, neinvazivním způsobem, a dítě se učí své tělo lépe vnímat namísto toho, aby se od něho odpoutávalo.

Mamince je líto, jak je hipoterapie, z její předchozí zkušenosti, opomíjenou metodou. Bere se jen jako vedlejší terapie, přitom po dvou týdenních pobytech její dcera dosahuje mnohem lepších výsledků než po půl roce intenzivního cvičení.

Maminka si také moc váží toho, že lidi v Miráklu zajímá její názor. Že jsou jí partnery, kteří posuzují dítě nikoliv podle jeho diagnózy, ale podle aktuálního stavu. Navíc pozitivně.

Čeho si maminka také moc váží, je sdílení s ostatními rodiči. Během pobytu vždy cítí, že tady není nikdo odsuzovaný. Cítí se pochopená. Všechny rodiny žijí podobné příběhy, a tak se může uvolnit, vydechnout a probrat svoji situaci s jinými rodiči.

Štěpán

Štěpán je velký, dnes desetiletý sympaták. Narodil se po termínu, přirozeným porodem. Bohužel však bez sacího reflexu, kvůli čemuž musel být krmen nosní sondou. Postupně se přidávaly další komplikace jako mikrocefalie, šedý zákal, febrilní křeče.

Rodiče si po 3 týdnech odváželi z porodnice dítě krmené nosní sondou. Doma ho zkoušeli rozjíst, ale nic nepomáhalo. Nakonec musel ve 3 měsících dostat PEG (perkutánní endoskopickou gastrostomii). Nutriční strava podávaná do PEGu mu nesesedla, tak mu rodiče dávali normální stravu a on konečně začal prospívat. Roky ho zkoušeli krmit i pusou. Jejich úsilí se vyplatilo, ve 4 letech začal jíst sám.

Během té doby se stále zjišťovalo, co je příčinou všech komplikací. Lékaři se nejprve domnívali, že se během těhotenství topil v plodové vodě a poté sám resuscitoval. Pravý důvod se povedlo odhalit ve 4 letech, kdy mu byla zjištěna mutace genu DYRK1A. Na světě je jen několik lidí s touto genetickou odchylkou, která většinou způsobuje mikrocefalii, opožděný psychomotorický vývoj, tonicko-klonické křeče, problémy s příjmem potravy, mentální retardaci, opožděný vývoj řeči apod.

Specialisté se shodovali v tom, že díky nepropojeným hemisférám nebude Štěpán nikdy chodit. Rodiče se ale touto prognózou nenechali ovlivnit a věnovali se intenzivnímu cvičení. Nejdříve podle Vojty, od 2 let přešli na neurorehabilitace. Ve 2,5 letech se dostali do Miráklu, kam zpočátku dojížděli na jeden intenzivní víkendový pobyt za měsíc.

Neurorehabilitace a hipoterapie pomohly tomu, že Štěpán začal ve 3 letech chodit. Kluk, který nikdy nelezl, všem ukázal, že si umí najít svoji vlastní cestu. Vždy si nějak našel způsob, jak se posouvat vpřed. Rodiče mu v tom pomáhali a podporovali ho, jak jen mohli. Štěpán je opět překvapil v 5,5 letech, kdy se zbavil PEGu.

Od té doby, co chodí, přestal neurorehabilitace potřebovat. Na hiporehabilitační pobyty jezdí dál. Ambulantně pravidelně ještě dochází na Feldenkrais terapii.

Hipoterapie mu pomáhá kromě neustálého zdokonalování motorických funkcí, po emocionální stránce a také s hypersenzitivitou dlaní. Dříve mu vadilo vzít do ruky jakékoliv jídlo. Od té doby, kdy v rámci terapie krmil koně, mu to vadit přestalo. Byla to pro něj ohromná výzva, vzít například mrkev do ruky, ale nakrmit koně je pro děti prostě velká motivace. Další výzva byl samotný dotyk koně nebo psa. Dnes už na ně běžně sahá a sám zvíře dokáže vést. Ze začátku ho to stálo hodně úsilí.

Po každém pobytu Štěpán lépe a lépe vokalizuje. Nemluví, umí říct jen máma a několik hlásek. Ale i v této oblasti rodiče věří, že se má kam posouvat. Zlepšuje se mu také jeho sociální vnímání.

Po odstranění PEGu mu hipoterapie velmi pomáhá s jeho sevřeným hrudníkem, otevřením bránice a nastavením správného držení těla při chůzi. Pokroky jsou viditelné po každém pobytu.

Rodiče si velmi vážící toho, že má Štěpán během pobytu kontakt s dětmi. Na pobytu je vždy hodně zdravých dětí (sourozenců) a on se tak lépe socializuje. Štěpánovi velmi vyhovuje, že ví, jak je program během pobytu nastavený. Je mu u koní a mezi dětmi moc dobře.

Rodiče Štěpána považují za dítě s velkou dávkou štěstí. Podle nich mu život přivede do cesty vždy to, co v danou chvíli nejvíce potřebuje. Když se třeba objevil problém s úhradou nějaké nákladné terapie, která mu pomáhala, tak se našel dárce. Vše se prý skládá, tak jak má. Bez zbytečného tlaku. Štěpán je spokojený a neustále všechny překvapuje, co dokáže.

NÁŠ TÝM

Ředitelka: Mgr. Kateřina Maříková
Hlavní fyzioterapeut: Mgr. Kateřina Maříková
Ekonom: Ing. Jitka Krákorová
Produkční: Heda Dohnalová Tománková
Komunikace a PR: Ing. Jindra Landová
Terapeuté: Bc. Pavlína Priviczerová, Bc. Kristýna Miškovská, Bc. Petr Klika, Jiří Mařík, Věra Dobiášová, Mgr. Anna Kociánová, Mgr. Anna Wolgemuthová, Bc. Andrea Hofmeisterová, Mgr. Lenka Botčhová a Bc. Eliška Havlová, Bc. Monika Hovorková

Vodiči koní: Ing. Pavlína Plicová, Jan Krídla, Adéla Gáží, Karolína Kaniová, Pavlína Beranová, Barbora Nosková

Dobrovolníci: Michal Kocián, Bára Kunstovná, Karolína Mečkovská, Marcela Pávová, Bohuslav Dohnal, Marek Tománek, Libor Novotný, Adéla Pfannová, Xenie Svobodová, Zuzana Čapková, Bedřich Čapek, Petr Čapek, Eliška Krákorová, Ondřej Krákora, Kamélie Keprdová, David Němeček, Daniel Majár, Jaroslav Suchan, Pavel Vaněk, Zuzka Hrůzová, Adam Řepa, Lucie Dvořáková, Michaela Krídllová, Tereza Hladká, Barča Botčhová a další

Koně

Salgado – Šuplík, je anglický plnokrevník, který k nám přišel v březnu 2021 spolu se svou majitelkou Pavlínou Plicovou. Pavlína, naše trenérka koní, ho naučila jezdeckým základům. Salgado má pohyb ve frontální rovině, tudíž pomáhá dětem s přenosem váhy zprava doleva tak, aby pánev mohla pracovat ve více rovinách, a nejen v rovině dopředné.

Peggy Sue – Bambule, jak jí všichni říkáme, je kobylna irského coby, kterou zapůjčil naší organizaci její majitel Jiří Kovář, jemuž velmi děkujeme. Původně „zaskakovala“ za naši Jackinku, která měla hříbátko, ale v hipoterapii se velmi osvědčila, a proto nám byla ponechána i nadále. Její přezdívka Bambule byla jedním z prvních slov některých našich dětí. Má výraznější pohyb v transverzální rovině (vedený stranově) a proto pomáhá dětem, které potřebují posílit svaly břicha, uvolnit oblast sakroiliakální a je vhodná i na asistované sedy.

Dagles - je irský cob, syn naší Bambule. Narodil se přímo na Hospodářském dvoře, a tak jsme měli možnost ho obsadit. Díky jeho charakteru a ochotě pracovat s člověkem jsme se rozhodli ho využít pro účely hipoterapie. Má velmi specifickou biomechaniku pohybu a je vhodný pro děti se senzoryckými potížemi, dále pro děti, které chodí po špičkách, případně pro děti s pervazivními vývojovými poruchami. Je to ještě mladý kůň a tak je jeho největší zábavou hrát si s ostatními koňmi na pastvině.

Jacks Golden Peppy - Jackie je kobylnka plemene quarter horse. Máme ji již od jejích 4 let a hipoterapii se věnuje 8 let. Má delší krok a pevnější záda a je proto vhodná pro děti, které potřebují spíše posílit než zrelaxovat. Využíváme ji pro děti s hypotonií, různými genetickými syndromy a pro děti, které mají vadné držení těla a potřebují posílit břišní stěnu.

Rosalinde – Róza je 5letá kobyłka, jejímiž rodiči byli haflong a quarter horde. V roce 2022 jsme si jí pořídili díky sbírce, ve které se povedlo vybrat nádherných 100 000 Kč. Něco jsme ještě doplatili a s majitelkou z jezdecké stáje Kosoř se dohodli, že budeme mít Rózu nejdříve na zkoušku. Róza splnila všechna naše očekávání. Zapadla do stáda. A v roce 2023 začala jezdit hipoterapii. Její pohyb je v rovině frontální, to pomáhá některým dětem učit se přenášet pohyb z pravé strany na levou.

Majda - Sacramoso Majda je starokladrubský valach a vůdce našeho stáda. Původně byl pořizován na tréninky dětí, ale jeho pomoc v hipoterapii se velmi brzy stala nepostradatelnou. Hipoterapii se věnuje přes 8 let. Skvěle zvládá asistované sedy. Jeho dominantní pohybová rovina je transversální, proto je skvělý terapeut pro děti s neideálním stereotypem dechu. Dále pro děti, které potřebují zlepšit kvalitu chůze. A rovněž pro děti, které potřebují ovlivnit lepší postavení hrudníku.

Filip - Filípek je nejstarší kůň našeho hiporehabilitačního stáda (má 21 let, z čehož se již 8 let věnuje hipoterapii). Je to anglický plnokrevník, přesto na dostihové dráze nikdy nezávodil. Vzhledem ke svému věku chodí na vyjíždky s ostatními koňmi bez jezdce, nejraději má práci ze země a hry s Daglesem. Jeho dominantní pohybová rovina je sagitální, proto je často využíván pro děti se spastickými dolními končetinami, popřípadě pro děti, které potřebují podpořit podsažení pánve. Je vhodný i pro děti, které potřebují lépe navnímat diferenciaci ve svém těle.

Amík – byl náš zázračný poník. Jeden z jeho rodičů byl poník a druhý chladnokrevný kůň. Původně byl pořizován pouze na terapeutické čištění koní a mixterapie, ale jeho výsledky v hipoterapii byly ohromující, a proto začal pomáhat dětem a hodně dětem opravdu velmi pomohl.

Bohužel Amík v roce 2023 zemřel.

Postihla ho těžká kolika, které podlehl. Navždy zůstane v našich srdcích.

Jade – Porty je kůň plemene Lusitano, který se narodil v Portugalsku. Devítiletý valach naší kamarádky Jany Šizlingové. Bývalý sportovec, který kvůli vážné kolice musel absolvovat dlouhou rekonvalescenci a ke sportu už se nemohl vrátit. Je u nás od konce června. Ke konci roku se začal zapojovat do hipoterapie. Jeho pohyb je vhodný pro děti s přetížením v oblasti beder, s nerovnováhou pravé a levé hemisféry a s agenezí corpus callosum. Je to velmi pracovitý kůň, který však nikdy nebyl ve velkém stádě, proto bylo jeho začlenění trochu problematické. Ale věříme, že se vše brzy ustálí.

V roce 2019 jsme změnili způsob práce s koňmi. Jednou z hlavních motivací byl lepší welfare koní tak, aby byli nejen v ideální psychické i fyzické pohodě, ale také aby byli v terapii aktivní. Aktivní kůň dítě vnímá, přizpůsobí svůj krok a co je někdy těžko uchopitelné, dokáže dítěti pomoci s jeho emocemi. Některé děti potřebují emoce nechat odejít, některé je potřebují prožít. Kůň se dokáže na dítě napojit a dítěti pomoci přesně tak, jak zrovna potřebuje.

Abychom výše zmíněného mohli dosáhnout, vybudovali jsme pro koně nové ustájení – tzv. Paddock Paradise. Paddock Paradise znamená přirozené a zdravé venkovní ustájení. Naši koně jsou tak celý rok venku na pastvině a díky vytvořeným trackům jsou motivováni k pohybu tak, že vyhledávají potravu a vodu stejně jako divocí koně v přírodě. To je prospěšné nejen pro jejich trávení, kopyta a srst, ale také pro jejich psychické zdraví.

Sluníčko

Po každém hiporehabilitačním pobytu zařazujeme relaxaci koní, kterou interně nazýváme **sluníčko**. Cílem je uvolnit u koní nahromaděné emoce, které během pobytu od klientů přebírají.

Tuto aktivitu nazýváme Sluníčko proto, že všechny koně po pobytu vezmeme do haly, kde je necháváme běhat nebo chodit v kruhu, který trochu sluníčko připomíná. Jedná se vlastně o takovou řízenou meditaci, která je vždy jinak intenzivní a dlouhá. Meditace je vedená některým z trenérů koní, který se umí dobře naladit na celé stádo. Někdy trvá 30 minut, ale může být dlouhá až jednu hodinu. Koně nahromaděné emoce potřebují nějak setřást. Pod vedením trenéra je společně vychodí nebo vyběhají. Jednoduše se tak zbaví všeho, co se v nich za týden pobytu nashromáždilo.

Když **sluníčko** po pobytu zařadíme, tak jsou koně vždy po 3 dnech volna, které po každém pobytu následuje, zcela zregenerovaní, odpočatí a připravení na svůj individuální trénink.

Psi

Charlie (chrt) – hlavní canisterapeut, který měl začátek života hodně nelehký, delší čas pobýval i v útulku, ale přes různá úskalí si našel nás a svoje životní poslání naplňuje vždy na 100 %.

Holly (zlatý retrívr) – 4 roky vyrůstala u našich přátel a dělala asistenčního psa chlapci s Downovým syndromem. Kvůli komplikacím byla ale rodina nucena hledat pro ni nový domov a my děkujeme, že byla důvěra dána nám.

Bastien – syn Holly – prvorozený ze 6 štěňátek, která se narodila v roce 2019. Zůstal u nás a hrdou majitelkou (ač byla lehce pošťouchnuta) je naše trenérka.

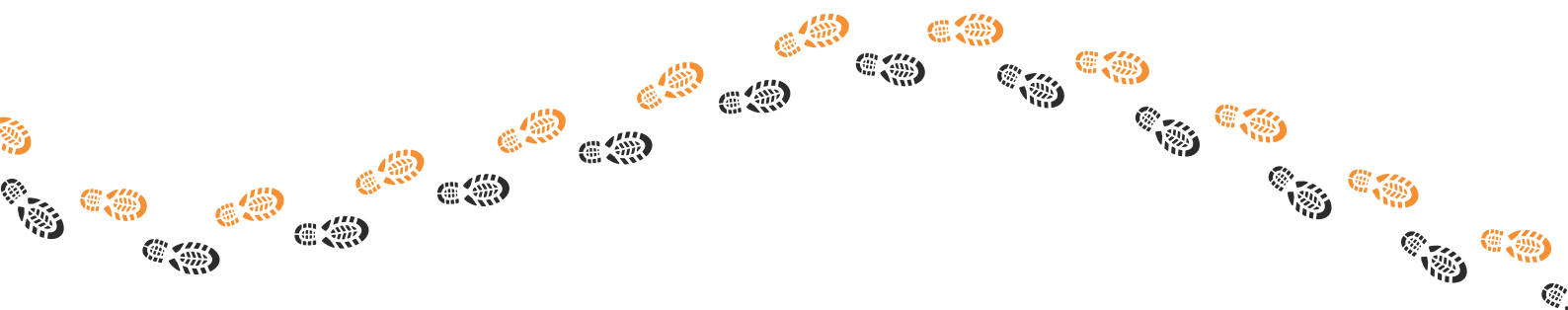
ROK 2023 V ČÍSLECH

Počet řádných hiporehabilitačních pobytů	22
Počet mimořádných hiporehabilitačních pobytů	3
Počet terapeutických dní	132
Počet terapeutických míst na pobytech	330
Obsazenost hiporehabilitačních pobytů	100%
Počet dětí, které nebylo možné přijmout do péče z kapacitních důvodů	253
Počet nově přijatých dětí	8
Počet koňských terapeutů	8
Počet psích terapeutů	3
Počet studentů absolvujících hiporehabilitační pobyty	40
Počet odborných kurzů	6

Počet nachozených kilometrů jedním terapeutem během jednoho pobytu: **72 km**

Počet nachozených kilometrů všemi terapeuty a vodiči během jednoho pobytu: **432 km**

Počet nachozených kilometrů všemi terapeuty a vodiči za celý rok: **9 072 km**

HOSPODAŘENÍ V ROCE 2023

Uvedené částky jsou v tis. Kč.

NÁKLADY	hlavní činnost	vedlejší činnost	celkem
Spotřebované nákupy a nakupované služby	2 645	55	2 700
Osobní náklady	2 624	0	2 624
Odpisy	68	/	68
Ostatní	71	/	71
Daň z příjmů	0	4	4
CELKOVÉ NÁKLADY	5 408	59	5 467

VÝNOSY	hlavní činnost	vedlejší činnost	celkem
Přijaté provozní dary	341	/	341
Tržby za vlastní výkony a za zboží	3 902	160	4 062
Zúčtované fondy	1 039	/	1 039
- z toho veřejná sbírka	66	/	66
Dotace	0	/	0
Ostatní výnosy	14	0	14
CELKOVÉ VÝNOSY	5 296	160	5 456

Hospodářský výsledek po zdanění

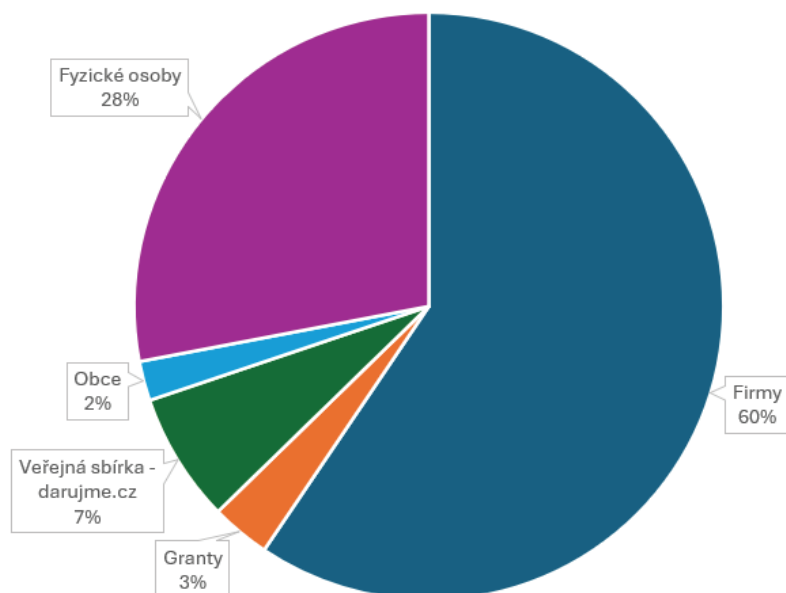
-112

101

-11

DÁRCI

Děkujeme všem, kteří nám pomáhají a podporují nás. Děkujeme našim dárcům, bez kterých by náš provoz nebylo možné udržet, a všem dobrovolníkům, kteří jej pomáhají zajišťovat. V neposlední řadě děkujeme našim klientům za důvěru v nás a naše koně.

V roce 2023 byly přijaty zejména následující granty a dary od právnických a fyzických osob (uvedeny dary nad 20 000 Kč):

Poskytovatel	Částka	Forma
Pale Fire Capital	250 000 Kč	Peněžní dar
FLUO	100 000 Kč	Peněžní dar
Martin Srbený	120 000 Kč	Peněžní dar
SCS Software s.r.o.	75 000 Kč	Peněžní dar
Isolit Bravo	60 000 Kč	Peněžní dar
Jarmila Šmuclerová	50 000 Kč	Peněžní dar
Energocentrum	42 500 Kč	Peněžní dar
RWE Gas Storage CZ	30 000 Kč	Peněžní dar
Petr Rossler	25 000 Kč	Peněžní dar
Excon	20 000 Kč	Peněžní dar

Velmi si také vážíme příspěvků od drobných dárců. Velkou radost nám dělají trvalé přikazy. I pouhých 100 Kč zaslaných každý měsíc má pro nás velkou cenu. Moc děkujeme.

Veřejná sbírka

V květnu 2020 jsme z důvodu proticovidových opatření uspořádali veřejnou sbírku (osvědčení KÚ Vysočina KUJI 41459/2020) za účelem financování chodu organizace v době pandemie. Sběrka je vyhlášena na dobu neurčitou a probíhá prostřednictvím portálu Darujme.cz:

(<https://www.darujme.cz/projekt/1202821>). Účelem sbírky je získávání finančních prostředků na provozní náklady organizace při poskytování léčebné péče formou hiporehabilitace dětem se zdravotním znevýhodněním – tj. náklady na ustájení zvířat, krmení, veterinární péči, kovářské a sedlářské práce, výcvik a trénink koní, pronájem ordinace a provozních prostor, terapeutické pomůcky, zdravotní software, služby externích fyzioterapeutů, ubytování terapeutického týmu.

Sběrka pokračovala i v roce 2023 a výtěžek z ní jsme využili na:

- Veterinární ošetření.
- Ustájení.
- Výživu koní.

Moc děkujeme i dárcům, kteří nám věnují materiální dary. Je jich opravdu velká řada. Děkujeme například Knižnímu klubu, Centropenu atd.

Poděkování si jistě zaslouží i nadace, které pomáhají financovat pobyty přímo našim rodinám – Život dětem, Asociace rodičů dětí s DMO, Nadační fond pro předčasně narozené děti, Nadace JUST, Velvet Smile, Radost přibramáčkům, Nadace Sirius, Motorkáři dětem. Cena pobytu činila v roce 2023 pro jedno dítě 12 500 Kč (bez stravy a ubytování).

SPOLUPRÁCE

Klinická zájmová skupina hipoterapie

Jsme členy Klinické zájmové skupiny hipoterapie pod Uníí fyzioterapeutů. Cílem skupiny je zpracovávat standardy péče v hipoterapii, aktivně se setkávat a pořádat vzdělávací workshopy a inovativní kurzy pro fyzioterapeuty a ostatní odbornou i laickou veřejnost.

Hospodářský dvůr Bohuslavice

Poskytuje ubytování našemu týmu i našim klientům v bezbariérovém areálu, který byl vytvořen přímo nám na míru – dle našich požadavků. Zajišťuje i ustájení hiporehabilitačního stáda.

Česká zemědělská univerzita

S ČZU spolupracujeme již od roku 2015. Více informací v sekci Vzdělávání.

3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy

S 3. LF UK spolupracujeme od roku 2000. Více informací v sekci Vzdělávání.

Vysoká škola polytechnická Jihlava

V roce 2022 jsme zahájili spolupráci s VŠPJ, konkrétně s panem Vilímkem, který pro nás zajistil vstupní a výstupní měření v rámci naší výzkumné činnosti.

Oblastní charita Jihlava

Moc děkujeme Oblastní charitě Jihlava za jejich pomoc s dobrovolnickou činností.

KRM koně

Výrobce prémiového krmiva, od kterého máme stravu na míru pro naše koně.

Znesnáze21

Naši klienti mohou pořádat online sbírky na pobyty u nás přes portál Znesnáze21. Tato služba je pro ně bez poplatku. Se založením sbírky umí pomoc sociální pracovnice portálu, které žadatele provedou celým procesem.

Územní celky v okolí našeho působíště

Moc děkujeme za podporu městům a obcím: Telč, Jemnice, Bohuslavice.

JAK NÁM MŮŽETE POMOCI?

Jsme nezisková organizace, která pomáhá dětem se speciálními potřebami. Ačkoliv rodiče za naše služby platí, nemůžeme a ani nechceme dále navyšovat ceny našich pobytů z důvodů velkého finančního zatížení rodin dětí s postižením. Můžete-li nás jakkoliv podpořit, budeme moc rádi.

Finanční pomoc

Nejvíce samozřejmě vítáme finanční pomoc, kterou můžete poskytnout přes portál [darujme.cz](https://www.darujme.cz), kde máme vypsanou veřejnou sbírku <https://www.darujme.cz/projekt/1202821> nebo vám můžeme vystavit smlouvu o daru.

Svým jednorázovým či trvalým příspěvkem se můžete finančně podílet na úhradě nákladů za jednotlivé koně, pronájem areálu, za pomůcky pro koně a psy či na nákupu potřeb pro jednotlivé terapie.

Materiální pomoc

Rádi uvítáme i materiální pomoc v podobě zakoupení či darování různých pomůcek, výstroje či potřeb pro naše terapie. Prosíme, vždy nás předem kontaktujte, než se rozhodnete něco pro nás zakoupit. Děkuje.

Dobrovolnictví

Pomoci nám můžete také jako dobrovolníci. Nejvíce vyhledávanou pomocí je výpomoc na týdenních terapeutických pobytech. Dobrovolníky přijímáme na celou délku pobytu. Praxe se zvířaty či terapiemi je výhodou, nikoliv podmínkou. Jako dobrovolník nám ale můžete pomáhat i jinak. Občas potřebujeme služby fotografa, právníka, grafika, tesaře atd. V případě zájmu nás kontaktujte nebo sledujte náš Facebook, kde občas některé výzvy vyhlášíme.

Nakupování

Zaregistrujte se na gvt.cz a nakupujte přes Pomocníka. Z každého vašeho nákupu pak pošle internetový obchod určité procento naší organizaci. Vy přitom neplatíte nic navíc.

ZÁKLADNÍ KONTAKTNÍ ÚDAJE

Adresa:	Bohuslavice 10, 588 56 Telč
Název organizace:	Centrum hiporehabilitace Mirákl o. p. s.
Datum zápisu:	3. 10. 2012 (původní občanské sdružení)
Právní forma a typ organizace:	právnícká osoba – Obecně prospěšná společnost
IČO:	22709568
Spis. zn.:	O 821 vedená u Krajského soudu v Brně
Bankovní spojení:	Komerční banka, a.s., č. ú. 107-3994350237/0100
Transparentní účet:	Komerční banka, a.s., č. ú. 107-8195170267/0100

Kontakty

Adresa:	Bohuslavice 10, 588 56 Telč
Telefon:	+420 721 076 450
E-mail:	info@chmirakl.cz
Webové stránky:	www.chmirakl.cz

Orgány sdružení

Statutární orgán

Ředitelka: Mgr. Kateřina Maříková

Správní rada

Předseda správní rady: Jiří Mařík
Člen správní rady: Ing. Ondřej Krákora
Člen správní rady: Mgr. Petr Čapek

Dozorčí rada

Předsedkyně dozorčí rady: Ing. Zuzana Čapková
Členka dozorčí rady: Mgr. Barbora Kunstovná
Členka dozorčí rady: Petra Morávková

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ADHD - porucha pozornosti s hyperaktivitou.

DMO – dětská mozková obrna, neurologická diagnóza popisující klinický projev postižení části centrální nervové soustavy.

DS - Downův syndrom.

SMA – Spinální muskulární atrofie.

HD – Hospodářský dvůr Bohuslavice, místo, kde provozujeme pobyty (www.hospodarskydvur.cz).

KZS – klinická zájmová skupina, součást unie fyzioterapeutů se zaměřením na konkrétní fyzioterapeutickou metodu.

UNIFY – profesní organizace Unie fyzioterapeutů, sdružující profesi fyzioterapeutů (www.unify-cr.cz).

Děti se ZZ – Děti se zdravotním znevýhodněním.

3 LF UK – 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy.

ČZU – Česká zemědělská univerzita.

ČR – Česká republika.

PODĚKOVÁNÍ

Rádi bychom poděkovali všem, za to, že rok 2023 byl tak úžasný, jaký byl. Děkujeme:

- Rodičům i všem pečujícím, kteří věří naší práci a vozí k nám svoje děti.
- Dětem, které nejen jezdí hipoterapii, ale také cvičí a makají na sobě.
- Příspěvatelům, že nás finančně podporují.
- Všem těm, kteří nám pomáhají s péčí o naše koně a psy – veterinářům, kovářům, trenérům, sedlářům.
- Podporovatelům, že nás jakkoliv podporují (materiálními i nemateriálními dary či výpomocí)
- Fanouškům, kteří fandí naší práci.

Bez vás všech bychom nemohli dělat to, co děláme a dosahovat takových výsledků, kterých dosahujeme.

Mirákl

Centrum hiporehabilitace

